

kristnitöskunni fór öðum að birta og hlýna. Daginn fæddist þá áreiðanlega í þjóðlífi Íslands. Það er sýnileg dagsbirta yfir Íslandi á elleftu öldinni. En það var nótt yfir Íslandi á tíundu öldinni. Villudóms-einkennin hjá forfeðrum vorum fóru minnkandi og fækkandi þegar undir eins eftir að kristindóminum hafði verið leyfð landsvist hið ógleymanlega ár—árið 1000. Fornsögu-öldin endar að vísu ekki fyrr en sem svarar einum lökum mannsaldri eftir það. Því svo lengi er söguefnið gamla, vígaferlin, hinar blóðugu maunhefnir, til í þjóðlífinu. En mjög fjarri fer því þó, að heiðindómsandinn gauli haldi sér á þeim mannsaldri með sama kraftinum eins og áður. Sögur vorar bera þess marg-endrtekinn vott, það af þeim, sem nær inn á það tímabil, að þá er öðum að verða ljós í landinu, sannkristilegt trúarljós, og að ljómandi geislar af því ljósi eru þegar komnir og farnir að hafa vald yfir samvizku þjóðarinnar.

Árið 1011 koma fyrir tvö voðaleg hryðjuverk á Íslandi, annað um vorið, hitt um haustið, svo skelfileg, að ekkert er meira í þá átt á heiðindómsöldinni áður í sögu landsins. Annað er víg Höskuldar Hvítanesgoða. Hitt er Njálsbrenna. Í hvorutveggja þeirra hryðjuverka kemur hinn forni heiðindómsandi fram í sínum algleymingi. En hins vegar bregður þar á báðum stöðnum fyrir svo mikið af birtu kristinnar trúar, að engum getr dulizt, að ný öld, óendanlega miklu betri og sælli en hin gamla, er runnin upp yfir þjóðina. Þegar Höskuldr féll, sagði hann: „Guð hjálpi mér, en fyrirgefi yðr.“ Hann dó eins og hinn fyrsti kristni píslarvottr.—En eigi síðr er stórkostlegt að hugsa um Flosa Þórðarson, þegar hann á ferð sinni til alþingis hittir Hildiganni bróðurdóttur sína, og hún kastar yfir hann skikkjunni, er Höskuldr, maðr hennar, var veginn í, svo að blóðlifrnar dundu um hann allan, og særði hann í æðisgengnum grimmdarhug við allt heilagt og guðlegt, að koma blóðhefn fram á bananönnunum hins látna, eða heita hvers manns nfiðingr ella. Það óskaplega sálarstríð, sem þeim manni nauðugum og alveg óvænt var þá kastað út í! „Flosa brá svo við“—segir söguritarinn—, „að hann var í andliti standum sem blóð, en stundum fölr sem nárr, en stundum